

Gegevens opvraging

Ordernummer:	O2026-0351420	Datum opzoeking:	30/03/2026
Referentienummer:	M. Van Waeyenberghlaan 58/0402-1	Zoekdata:	24504E0099/00D000
Perceel:	24504E0099/00D000		

Resultaat opvraging perceel gelegen in Leuven afdeling LEUVEN 4 AFD, sectie E met perceelnummer 0099/00D000 [24504E0099/00D000]

Informatievraag: Beschermd onroerend erfgoed (Met juridische gevolgen)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- Het onroerend goed is geen beschermd onroerend erfgoed

Legende

Cultuurhistorische landschappen	Monumenten
Archeologische sites	Overgangszones
Stads- en dorpsgezichten	

Informatievraag: Vastgestelde inventaris onroerend erfgoed (Met juridische gevolgen)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- Historische stadskern van Leuven: (detail zie bijlage)

Legende

Landschapsatlas	Archeologische zones
Landschapelijk erfgoed	Bouwkundig erfgoed

Informatievraag: Erfgoedlandschap (Met juridische gevolgen)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- Het onroerend goed is niet opgenomen in het erfgoedlandschap

Legende

- Landschapelijk erfgoed

Informatievraag: Unesco werelderfgoed (Met juridische gevolgen)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- Het onroerend goed is niet opgenomen in de Unesco Werelderfgoedlijst

Legende

- Bufferzones
- Kernzones

Informatievraag: Gebieden geen archeologie (Met juridische gevolgen)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- Het onroerend erfgoed is niet opgenomen in gebieden waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt

Legende

- Gewestelijk
- Gemeentelijk

Informatievraag: Erfgoed plannen (Met juridische gevolgen)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- Het onroerend goed heeft geen erfgoed plannen

Legende

- Beheersplannen
- Onroerenderfgoedrichtplannen

Informatievraag: Wetenschappelijke inventaris onroerend erfgoed (Aanvullend overzicht)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- **Historische stadskern van Leuven:** Archeologisch (detail zie bijlage)

Legende

- Archeologische erfgoed elementen
- Archeologische erfgoed gehelen
- Bouwkundig erfgoed elementen
- Landschappelijk erfgoed elementen
- Landschappelijk erfgoed gehelen

Informatievraag: Archeologienota's (Aanvullend overzicht)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- Het onroerend goed heeft geen goedgekeurde archeologienota's

Legende

- Archeologienota's

Informatievraag: Eindverslag archeologie (Aanvullend overzicht)

Indicatieve kaartweergave

Resultaat

- Het onroerend goed heeft geen eindverslagen van archeologisch onderzoek

Legende

 Eindverslag archeologie

Welke informatie kan u terugvinden in dit uittreksel?

Beschermd onroerend erfgoed

De minister bevoegd voor onroerend erfgoed kan een goed beschermen als het door de erfgoedwaarden van algemeen belang is. Het moet minimaal in de staat blijven waarin het zich bevond op het moment van de bescherming.

Is het onroerend goed beschermd, dan gelden er verschillende specifieke juridische (per monument, stads- of dorpsgezicht of cultuurhistorisch landschap) gevolgen om het behoud ervan te garanderen. Bovendien kan je beroep doen op verschillende vormen van financiële ondersteuning.

Er zijn vier mogelijke vormen van bescherming: een beschermd monument, een beschermd cultuurhistorisch landschap, een beschermd stads- of dorpsgezicht en een beschermde archeologische site. Binnen elk van deze statuten is het mogelijk om een overgangszone in te stellen. Zo'n zone ondersteunt de erfgoedwaarden van het beschermde goed.

Vastgesteld onroerend erfgoed

De vaststelling van een inventaris is één van de instrumenten die de Vlaamse overheid kan inzetten om onroerend erfgoed te behouden. Hiermee bevestigt de bevoegde minister dat alle erfgoeditems op een vastgestelde lijst erfgoedwaarde bezitten en nog altijd bewaard zijn. Bij een vastgesteld item moet de overheid, eigenaar of beheerder rekening houden met rechtsgevolgen. De rechtsgevolgen zijn minder uitgebreid dan bij een beschermd erfgoed. Bovendien gelden voor alle vastgesteld bouwkundig en landschappelijk erfgoed in Vlaanderen eenzelfde set rechtsgevolgen.

Het onroerenderfgoeddecreet voorziet bevoegdheid voor steden en gemeenten voor het inventariseren van bouwkundig en landschappelijk erfgoed. De Vlaamse overheid inventariseert het archeologisch erfgoed, varend erfgoed en de landschappelijke gehelen (Landschapsatlas).

Erfgoedlandschap

Anders dan bij een bescherming of vaststelling van een onroerend goed verloopt de procedure van een erfgoedlandschap via de regelgeving Ruimtelijke Ordening. Als er voor een gebied een RUP wordt opgemaakt, kan de plannende overheid (gemeente, provincie of Vlaanderen) ervoor kiezen om hier ook een erfgoedlandschap in af te bakenen. Zo kunnen er stedenbouwkundige voorschriften gekoppeld worden aan het erfgoedlandschap waarmee ingezet wordt op erfgoedzorg. Wordt je goed erfgoedlandschap, moet je rekening houden met zorgplicht.

Unesco werelderfgoed

De Werelderfgoedconventie van 1972 betracht cultureel en natuurlijk erfgoed dat van unieke en universele waarde is voor de mensheid, te bewaren en te ontsluiten voor toekomstige generaties. Meer dan 190 lidstaten hebben deze Conventie ondertekend. België is sinds 1996 ook partij bij het Werelderfgoedverdrag. Zowel cultureel als natuurlijk erfgoed, als erfgoed dat daarvan een gecombineerde vorm is, kan voor de Werelderfgoedlijst worden voorgedragen. Vlaanderen telt momenteel zeven beschermingen op de Werelderfgoedlijst: een serie van 13 begijnhoven en van 26 belforten, het atelier Plantin-Moretus, de woning Giuette, de volledige Brugse binnenstad, het Zoniënwoud, de Wortel-Kolonie en begraafplaatsen en herdenkingsites van WO I.

Gebieden geen archeologie

De kaart wordt sinds 2016 periodiek vastgesteld door het agentschap. Op die manier kunnen percelen of gebieden die beantwoorden aan de criteria voor opname op korte termijn op de kaart opgenomen worden. Dit geeft bouwheren, verkavelaars en ontwikkelaars met plannen voor dergelijke percelen de mogelijkheid om vrijgesteld te worden van een archeologisch vooronderzoek, zonder vertraging en bijkomende kosten.

Plannen

Een goedgekeurd beheersplan legt geen actieve verplichtingen op. Het is en blijft een geconcretiseerde beheersvisie voor een erfgoedplaats. Toch heeft het document in zekere mate een 'dwingend' kader waarbinnen je moet blijven: als je werken wil uitvoeren, moeten ze stroken met de beheersdoelstellingen uit het beheersplan. Zijn de beheersdoelstellingen niet meer passend, dan kan je een aanpassing van het beheersplan aanvragen of een nieuw beheersplan opmaken. De geldigheidsduur van een plan is 24 jaar. In bepaalde gevallen heb je een goedgekeurd beheersplan nodig om een erfgoedpremie aan te vragen.

Geïnteriseerd wetenschappelijk onroerend erfgoed

Het agentschap Onroerend Erfgoed heeft de expliciete opdracht om al het waardevolle onroerend erfgoed in Vlaanderen te inventariseren. Door de jaren heen zijn er meerdere wetenschappelijke inventarissen opgemaakt over bouwkundig, landschappelijk en archeologisch erfgoed.

Geïnteriseerd onroerend erfgoed is opgenomen in een wetenschappelijke inventaris. Zo'n opname heeft geen rechtsgevolgen. Het goed wordt enkel beschreven en gedocumenteerd.

Archeologienota's en nota's

Een bouwheer is in bepaalde gevallen verplicht om een archeologienota toe te voegen aan een vergunningsaanvraag. Hij stelt daarvoor een erkend archeoloog aan om een archeologisch vooronderzoek uit te voeren en een archeologienota op te stellen. Of je verplicht bent een archeologienota toe te voegen aan je vergunningsaanvraag is onder meer afhankelijk van: oppervlakte perceel en bodemingreep, ruimtelijke bestemming van perceel en of het terrein zich situeert in een beschermde archeologische site, in een vastgestelde archeologische zone of in een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt.

Eindverslag archeologisch onderzoek

Bij bouw- of verkavelingsprojecten maakt een erkend archeoloog verschillende verslagen op om archeologisch erfgoed te documenteren. De bouwheer moet aangeven of er archeologisch erfgoed op het terrein wordt verwacht en hoe hiermee zal worden omgegaan. Een vooronderzoek resulteert in een archeologienota of een nota bij een uitgesteld vooronderzoek. Als uit het vooronderzoek blijkt dat een archeologische site verder onderzocht moet worden, volgt een opgraving, uitgevoerd door een erkend archeoloog. Binnen twee maanden na het veldwerk maakt de archeoloog een archeologierapport met voorlopige bevindingen, dat aantoont dat het werk op het terrein is voltooid en de bouwwerkzaamheden kunnen beginnen. Het definitieve eindverslag, met alle onderzoeksresultaten, wordt binnen twee jaar na de opgraving bezorgd.

Wetgeving

Decreet van 12 juli 2013 betreffende het onroerend erfgoed, gewijzigd bij het decreet van 4 april 2014 (Belgisch Staatsblad 17 oktober 2013 en 15 april 2014). Besluit van de Vlaamse Regering betreffende de uitvoering van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013.

Meer info

www.onroenderfgoed.be

Bron vastgoedinfo

Deze opvraging bevat overheidsinformatie verkregen van het Agentschap Onroerend Erfgoed, Koning Albert-II-Laan 19, bus 5, 1210 Brussel en Informatie Vlaanderen, Havenlaan 88, 1000 Brussel wat betreft het Grootschalig Referentie Bestand Vlaanderen (GRB).

Document gegenereerd op basis van de gegevens ontvangen van het Agentschap Onroerend erfgoed via de ORIS webservices.

CIB vlaanderen vzw - Kortrijksesteenweg 1005 - 9000 Gent
0425.043.508 - vastgoedinfo@vastgoedloket.be

Bijlage

Informatieaanvraag Onroerend erfgoed

(Referentienummer: M. Van Waeyenberghlaan 58/0402-1)

Resultaat opvraging perceel gelegen in Leuven afdeling LEUVEN 4 AFD, sectie E met perceelnummer 0099/00D000 [24504E0099/00D000]

Vastgestelde inventaris

Vastgestelde archeologische zone: Historische stadskern van Leuven

vastgestelde archeologische zone

Beknopte karakterisering

Typologies [steden](#), [stadsomwallingen](#)

Datering [middeleeuwen](#), [nieuwe tijd](#)

Beschrijving

De historische stadskern is een immense en complexe archeologische zone die het resultaat is van een eeuwenlange intense bewoning binnen de stedelijke grenzen, meestal een omwalling. De stadsplattegrond kent een cumulatief karakter en verschillende fasen, met een oude nederzettingkern die soms teruggaat op een vroeg- of pre-middeleeuwse aanwezigheid. Voor de afbakening is in eerste instantie gekeken naar het 19de-eeuwse gereduceerde kadaster omdat dit de eerste nauwkeurige kadasterkaart is die nog een tijdsbeeld geeft van voor de industrialisering.

Is de aanduiding van

- **Leuven (Leuven)** Deze zone omvat de historische stadskern van Leuven.

Meer info

- <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/11901>

Beschermingsbesluiten

- [Historische stadskern Leuven - https://id.erfgoed.net/besluiten/5900](https://id.erfgoed.net/besluiten/5900)
Vaststellingsbesluiten

Historische stadskern van Leuven

Beknopte karakterisering

Typologies [steden](#), [stadsomwallingen](#), [graven](#), [kerkhoven](#), [parochiekerken](#)

Datering [middeleeuwen](#), [nieuwe tijd](#), [middeleeuwen](#)

Beschrijving

Algemene Beschrijving

De oudste historische kern van Leuven was gelegen aan de kruising van de Dijle met een aftakking van de Romeinse weg Tienen-Elewijt. De middeleeuwse stad ontwikkelde zich op het raakpunt van drie geografische gebieden: de vlakte van laag-België, de heuvelruggen van het Hageland en het Brabants leemplateau en dit in samenhang met de diep ingesneden alluviale vlakte van de waterlopen de Dijle en de Voer met de bijrivieren de Molenbeek en de Leibeek. Over de vele armen van de Dijle blijft nog onduidelijkheid bestaan of ze natuurlijk zijn of werden aangelegd. Ondanks de morfologische verscheidenheid is de stad Leuven concentrisch uitgegroeid waarbij de lage stadsgedeelten in de alluviale vlakten liggen en de hogere op de naastliggende rivierterrassen met steilere hellingen. Het hoogteverschil tussen het diepste punt van de alluviale vlakte (18,50 m TAW) en het hoogste punt aan de zuid-westzijde van de stad, gelegen op een uitloper van het Brabants plateau (43 m TAW) ter hoogte van de tweede ringmuur, bedraagt 24,50 m TAW. Het hoogste punt aan de noordoostzijde bedraagt ter hoogte van de tweede ringmuur 61 m TAW. Aan de zuidzijde van de historische stadskern sluit de vallei van de Molenbeek aan op deze van de Dijlevallei. De vallei van de Voer komt ten zuiden van de stad aan en stroomt dan parallel met de Dijle door de stad om in het noorden ervan er mee samen te vloeien. De volledige historische stadskern van Leuven wordt op de bodemkaart aangeduid als bebouwde zone. De alluviale vlakte van de Dijle ter hoogte van Leuven bestaat uit een bovenlaag van kleiïge leem en leem gronden met een dikte van ca. 5 meter. Deze liggen lokaal op een turflaag van 1 à 2 meter met een basis van een zand- en grindlaag (Desmedt 1980). De rondom Leuven liggende bodems op de heuvels van het Hageland en het Brabants plateau bestaan hoofdzakelijk uit zandige leem en leembodems. Op het gewestplan staat de historische stadskern grotendeels ingekleurd als woongebied, waaronder, vooral in de binnenstad, grote delen met culturele, historische en/of esthetische waarde. Meerdere zones, vooral delen van de huidige boulevards en parken binnen het centrum, zijn ingekleurd als parkzone met als grootste de abdij van Keizersberg en omgeving. De zones rond de vaartkom in het noorden en de stations-buurt in het oosten werden dan weer ingekleurd als gebied voor stedelijke ontwikkeling.

Archeologische nota

De morfologie van de huidige structuur van de historische stadskern van Leuven weerspiegelt goed de ontwikkeling van de pre-stedelijke nederzetting tot een stedelijke stadskern met een eerste omwalling in de 12de en een tweede omwalling in de 14de eeuw die later werd omgevormd tot de huidige ring.

De uitbouw van de eerste stenen ringmuur met torens en poorten gebeurde in 1165. De eerste ringmuur verliep bijna cirkelvormig rond

het middelpunt van de 12de-eeuwse stad. Hij was 2750 meter lang, ongeveer 1,7 meter breed en omsloot ongeveer 60 ha. De muur telde 31 waltorens, half rond uitgebouwd aan de veldzijde, half vierkantig aan de stadszijde. Op de invalswegen waren 11 poorten ingeplant: de Wolvenpoort, de Redingenpoort, de Minderbroederspoort, de Biestpoort, de Minnepoort, de Broekstraatpoort, waarvan resten werden aangetroffen tijdens rioleringswerken in 2014 in de Janseniusstraat (Kenis 2014), de Borchtpoort, de Steenpoort, de Heilige-Geestpoort, de Sint-Michielspoort en de Proefstraatpoort. Het tracé en de afmetingen van de eerste ringmuur zijn dankzij zichtbare relict en beperkt archeologisch onderzoek zoals in het Hogheuveelcollege (Lodewijckx e.a. 1993) deels te reconstrueren, maar de juiste ligging, de volledige opbouw van de verdwenen poorten en de juiste periode van bouwen en bouwhistoriek blijven nog steeds onduidelijk (Vandekerchove 2000; Coenegrachts 2010). Een volledige doorsnede van de gracht en wal werd vastgelegd bij de opgravingen bij de bouw van een bankgebouw aan de hoek van de Bondgenotenlaan en de Vital Decosterstraat (Verbeeck 1982) en later in 1988 op het Mgr. Ladeuzeplein (Colen & De Clerck 1998; Derez 1988). De walgracht had een breedte tussen 15 en 18 m en een diepte van 3,5 tot 4 m, naargelang de topografische situatie.

Rond 1356 werd een tweede stadsomwalling aangelegd. Dit betekende bijna een zesvoudige uitbreiding van de oppervlakte binnen de muren (van 60 ha tot meer dan 410 ha). De omwalling had 8 poorten: de Naamsepoort, de Oude Brusselsepoort, de Wijngaardpoort, de Mechelsepoort, de Aarschotsepoort, de Diestsepoort waar tijdens enkele archeologische onderzoeken restanten werden geregistreerd (Vandekerchove 1999, 2000 en 2003), de Tiensepoort, de Parkpoort, met de Grote en Kleine Spuije en de bijzondere torens, de Heksentoren en de Verloren Kosttoren. Van deze tweede stadsomwalling is weinig gekend en archeologisch onderzoek kan hier nuttige informatie leveren. De wallen en grachten domineerden het uitzicht van de stad tot midden 19de eeuw. Op sommige plaatsen zijn de restanten van de aarden wal nog zichtbaar, zoals de 'Luibank' aan de Brusselsepoort en de 'Kastanjeboulevard' tussen Park- en Naamsepoort.

De ruimtelijke structuur van de historische stadskern werd zowel door de historische omwallingen, poorten en toegangswegen als door de waterlopen bepaald. De eerste omwalling verdween in de 18de eeuw en de tweede omwalling werd bijna volledig geslecht begin 19de eeuw, op twee relict na, namelijk de 'Grote Spuije' en de onderbouw van de Verloren Kosttoren aan de Mechelsepoort. De vesten werden uiteindelijk heringericht tot nieuwe boulevards. De beide ringmuren hebben een stevige stempel gedrukt op de vormgeving van de stad die tot op heden nog zeer goed in het stratenplan en de benaming van de straten merkbaar is.

De Molenbeek, Dijle, Voer en Leibeek liggen mee aan de basis van de uitwerking van de verdediging van de ringmuren, wallen en grachten. Ze vormden samen de ruggengraat van de vallei, de stad. Ook de op het water gelegen sluizen zullen in de loop der eeuwen het debiet van de waterlopen ten gunste van de stad regelen. Waterlopen en sluizen, waaronder de sluizen aan de Grote en Cleyne Spuije, de Voer-Volput, sluis aan de Redingenbrug, de Ursulinensluis, de sluis aan de Minnepoort-Craenendonck, deze aan het Verdeelpunt Dijle-Vunt (Sint-Geertrui), de Sluismolen en de sluis Eendevliet, bepaalden in de loop der eeuwen mee de burgerlijke en industriële ontwikkeling van de stad. Talrijke archeologische sporen van oeverversteving in hout en baksteen werden aangetroffen en geregistreerd in de Halvestraat (Vandekerchove 1995; Lodewijckx & Vandekerchove 1996) aan de Wieringstraat (Verbeeck 1982), op de hoek van de Wieringstraat en de Drinkwaterstraat (Vandekerchove 1993) en op het Barbarahof (mondelijke mededeling Leuvens Historisch Genootschap). Restanten van sluizen waren in 1995 zichtbaar aan de sluis aan de Redingenbrug (Vandekerchove 1995; Lodewijckx & Vandekerchove 1996).

De eerste vermelding van Leuven, *Luanium*, vinden we terug in de *Annales Vedastini*, een document uit het jaar 884 (Gysseling 1960). Ook in de teksten van de wereldkroniek van de abt Regino van Prüm, waarin de gebeurtenissen uit 884 en 886 beschreven worden, wordt Leuven vermeld (*in loco qui dicitur Lovon*) (Van Even 1895). In *Loven* staat *lo* voor bos en *ven* voor moeras, een moeras in het bos. De naam zou mogelijk teruggaan op het oud-Germaans; *lubanja* wat 'de geliefde' betekent (Gysseling 1960).

Van het pre-middeleeuwse Leuven is zeer weinig geweten. Uit de Romeinse periode zijn enkele vondsten gekend binnen de historische stadskern. Op de opgraving van het Barbarahof (Berkers e.a. 2007; Berkers e.a. 2008; De Maeyer e.a. 2008) en tijdens de werken aan het Erasmushuis in de Bogaardenstraat (Verbeeck 1982) werden enkele munten ingezameld. Romeinse sporen zijn gekend van waarnemingen in de Brusselsestraat (Cramers & Van Impe 1980; Cramers & Van Impe 1981) en van de opgravingen in het Augustijnenklooster (Hanssens 1982).

Leuven bestond in de beginperiode uit twee kernen, rond de Sint-Pieterskerk en rond de 'Oude Borgh' in het moerassig gebied rond het latere Groot-Begijnhof en de Sint-Kwintenskerk. De eerste graaf die in de geschreven bronnen vermeld wordt, is graaf Lambert I (950-1015), die rond 1000 aan de macht kwam en die het graafschap Leuven verder uitbreidde. Graaf Lambert verplaatst in 1014 zijn versterking van de woonkern ten Hove, dat verder uitgroeide tot de Sint-Kwintenparochie, naar een nieuwe residentie op 's-Hertogeneiland (Van Impe & Cramers 1981), dicht bij het Leuvens handelscentrum. Tijdens opgravingen op het eiland werden bij het uitgraven van een kelder van een nieuw hotel sporen aangetroffen van een gracht en paalsporen van woningen (Van Ransbeeck e.a. 2012).

Godfried I (1063-1139) en zijn opvolgers bouwden verder aan de uitbreiding en de verfraaiing van de stadskern en in 1080 werd, ter hoogte van de Romaanse poort, het *Sanctum Hospitale* opgericht. Later werd hier het augustinessenklooster gebouwd. Tevens kreeg de groeiende kern een grotere religieuze betekenis en werd in de 11de eeuw het Sint-Pieterskapittel gesticht (1054), de romaanse Sint-Pieterskerk gebouwd en werd aan de oostzijde van de kerk een crypte toegevoegd. Meerdere opgravingen gebeurden in en rond de kerk en leverden gegevens op over de voorloper van de romaanse kerk, de crypte en het grafveld dat zich rond de kerk bevond (Mertens 1986). In 1100 en 1130 trad het Leuvens recht in werking en in 1140 was er al een schepenbank aanwezig. Het handelscentrum werd verder uitgebouwd samen met de uitbouw van de Werf en de Vismarkt waar restanten werden aangetroffen van een kaaimuur en een houten steiger (Hanssens 1982; Verbeeck 1982). Vanaf 1165 krijgt Leuven zijn eerste stenen ringmuur met torens.

Nadat uiteindelijk het graafschap Leuven uitgroeide tot het hertogdom Brabant (1188) werden door hertog Hendrik I in het begin van de

13de eeuw de Tempeliers uitgenodigd om zich te vestigen op de, toen nog buiten de stad gelegen, Keizersberg en laat hij hier in 1232 een nieuwe burcht bouwen. In 1943-1944 werden restanten blootgelegd van de burcht en in 2011 werd het toegangspad tot de burcht onderzocht (Reygel & Wesemael 2011; Reygel & Wesemael 2012; Wesemael 2011). Na een archeologische evaluatie van deze belangrijke site werd de zone in 2014 beschermd (Sevenants e.a. 2010; Cousserier 2004).

In deze periode worden talrijke openbare gebouwen opgericht waaronder het Broodhuis in 1140, het Muntatelier in 1156, de Lakenhalle in 1193 (waar in 2004 een kleine archeologische ingreep gebeurde; Lodewijckx & Wouters 2004), het Vleeshuis in 1216, de Vismarkt en het Korenhuis. In 1230 en 1232 worden respectievelijk het Klein Begijnhof en Groot Begijnhof opgericht. In het eerste werd in 1965/1966 de oude infirmerie opgegraven (Verbeeck 1982). Ook zorginstellingen zoals de Tafel van de Heilige Geest en het Gasthuis Sint-Laurentius vonden hun oorsprong in de 13de eeuw. Verder werden door de hertog kloosterorden uitgenodigd om zich in Leuven en omgeving te vestigen. Zo vinden we binnen de stad het minderbroedersklooster (1233), het augustijnenklooster uit 1248 (waar in 1996 een kleine archeologische registratie plaatsvond; Vandekerchove 1996; Vandekerchove 1997) en het wittevrouwenklooster (1248) terug. De stad wordt op dat ogenblik in vijf parochies ingedeeld: Sint-Pieter, Sint-Kwinten, Sint-Jacob, Sint-Michiel en Sint-Geertrui (1252).

In het begin van de 14de eeuw ontwikkelde de stad zich bijzonder snel, onder meer door zijn gunstige economische ligging op de kruising van de aftakking van de grote handelsweg Keulen-Brugge met de Dijle. Leuven, als centrum van het Hertogdom Brabant, kende een sterke economische bloei, vooral van de lakenindustrie die begon in 1250, toen talrijke textielarbeiders vanuit Vlaanderen naar Leuven trokken. Hierdoor werden talrijke handelsgebouwen opgericht. De bebouwing was niet aaneengesloten, maar ertussen waren er tuinen en wijngaarden. Door deze economische en bevolkingsgroei werd de eerste stadsomwalling te klein en werd in 1356 een tweede stadsomwalling gerealiseerd. Door sociale spanningen en onrust (zoals de opstand in 1378 onder leiding van Pieter Coutereel), de Brabantse Successieoorlog (1355) en het rijker worden van Brussel en Antwerpen verminderde de plaatselijke productie in de lakenindustrie en wijnhandel en kende Leuven een economische crisis.

In de 15de eeuw kende Leuven een heropbloei en konden de nijverheden opnieuw uit een dal klimmen. Naast de talrijke ambachten, die al in de 12de eeuw actief waren, de leerlooiers, handschoenmakers en metaalbewerkers (vanaf de 13de eeuw) en pottenbakkers (vanaf de 14de eeuw), kwam er een verdere ontwikkeling van ambachten met lederbewerking (Cramers & Van Impe 1981), ververijen, brouwerijen (Vandekerchove, 1996) wijnpersen enz... Van de pottenbakkers werden recent (2009 en 2014) aanwijzingen aangetroffen in de Naamsestraat (Heilig Hart Kliniek) en de Vesaliusstraat (Kenis & Reekmans 2014). Ook talrijke watermolens waren op dat ogenblik werkzaam in Leuven.

In 1425 startte men met de verbouwing van de romaanse Sint-Pieterskerk tot een grotere gotische kerk en kort daarna werd het zuidelijk kerkhof (waar in 1992 en 1996/1998 kleine archeologische ingrepen gebeurden; Lodewyckx & Van Ermen 1993; Vandekerchove 1997, 1998, 1999, 2001) opgeheven en ontruimd (1433) om plaats te maken voor de Grote Markt. Rond deze nieuwe markt werd het stadhuis opgericht als nieuw bestuurscentrum op de plaats waar vroeger het Steen stond, één van de oudste patriciërswohnungen van de stad. Al in de jaren tachtig van vorige eeuw werd op deze plaats door studenten archeologie van de Katholieke Universiteit Leuven een noodonderzoek uitgevoerd (Cramers 1981). Het Tafelrond, centrum van de ambachten, werd aan de noordzijde van de Grote Markt gebouwd en met de nieuwe economische ontwikkeling achtte men het opportuun om pleinen waarop de markten plaatsvonden te vernieuwen en heraan te leggen.

Voor de beveiliging en de verdediging van Leuven werden in deze periode de Sint-Jorisgilde (kruisbogen) en Sint-Sebastiaangilde (handboogschutters) opgericht. Zij speelden een belangrijke rol als stedelijke milities. Tijdens deze heropbloei werden binnen de historische stadskern nog nieuwe kloosters gesticht: van de alexianen of cellebroeders in 1404, grauwezusters in 1410, karmelieten in 1431, de priorij van Sint-Maartensdal in 1433, de cellezusters in 1438, kartuizers in 1489, ... Op de site van dit laatste klooster voerde de Katholieke Universiteit Leuven in 2010 archeologisch proefsleuven onderzoek uit en werden resten van de kloosterkerk, de kloostergang, de kapellen en het kerkhof geregistreerd (Lodewyckx & Meirman 2010). Als opvang voor armen, zieken en reizigers werden meerdere godshuizen opgericht: het Godshuis van de twaalf apostelen het Godshuis van de zeven slapers en het Godshuis voor arme weesmeisjes.

In de 15de eeuw werd de Universiteit van Leuven gesticht door hertog Jan IV van Brabant (1425) alsook meerdere onderwijsgebouwen, pedagogieën en colleges. In de daarop volgende eeuwen zal dit steeds een uitbreiding kennen binnen de stad. In meerdere van deze gebouwen en tuinen werden archeologische onderzoeken uitgevoerd: de tuin van het Savoyecollege (Vandekerchove 1996-1998), het lers college (Wouters 2003; Lodewyckx & Vandekerchove 2003; Lodewyckx & Wouters 2004), en het Van Dale college (Hanssens 1982), de Valk (Vandekerchove 1995; Opsteyn & Vandekerchove 1996).

Op het einde van de 15de en het begin van de 16de eeuw kende Leuven een ware crisis die leidde tot een dieptepunt in de geschiedenis van de stad. Toch was er een korte heropleving en kende men een zekere economische welvaart. Ook al beleefde Leuven een crisisperiode toch werden er tal van nieuwe kloosters en godshuizen in de stad opgericht zoals het klooster van de clarissen 1513 waarvan in 1989 een waterput werd onderzocht tijdens de graafwerken op het Ladeuzeplein (Colen & De Clerck 1989).

Vanaf het midden van 16de eeuw braken er donkere tijden aan voor Leuven. Na een korte heropleving onder Albrecht en Isabella in het begin van de 17de eeuw bleef Leuven de rest van deze eeuw volledige onbelangrijk. Het enige wat de stad nog overvloedig bezat, waren kloosters. Leuven weerstond in 1635 een beleg door Franse en Hollandse troepen, maar na de vrede van Munster in 1648 kon de stad door nieuwe impulsen langzaam opnieuw groeien.

Vanaf het Oostenrijkse bewind en met de komst van de industrie bloeide Leuven weer op. Het aantal inwoners, studenten en kloosterlingen nam toe en nieuwe kapellen en kerken zoals de Sint-Michielskerk 1667 in de Naamsestraat, worden gebouwd. In 1750 verplaatste de handelsactiviteit zich van de Vismarkt naar de Vaartkom waar de nieuwe vaart dienst deed als economische handelsader

van de stad. Een nieuwe industriële ontwikkeling gebeurt rond deze vaartkom en er werden opslagplaatsen opgetrokken, zoals het Entrepot. In september 2014 werden hiervan funderingsresten aangetroffen tijdens de registratie van een toevalsvondst (Vynckier, in voorbereiding). Door deze ontwikkelingen komt er steeds meer bedrijvigheid in de stad en worden vooral rond de waterwegen, molens, brouwerijen en andere nijverheden opgericht. De gilden en ambachten floreerden weer en vooral de brouwers kenden een enorme bloei. Zij richtten het Brouwershuis op aan de Grote Markt, dat in 1870 werd afgebroken bij de aanleg van de nieuwe Statiestraat (huidige Bongnotenlaan). Nieuwe steenwegen, waarvoor delen van de stadsomwalling en vooral de poorten worden afgebroken, maken de stad toegankelijker. Ook de universiteit groeit in deze periode en nieuwe wetenschapsfaculteiten (geneeskunde en exacte wetenschappen) en nieuwe colleges worden opgericht. Op het einde van de 18de eeuw werden door Jozef II vele kloosters afgeschaft en de vrijgekomen terreinen komen in privaathanden terecht. Ook de kerkhoven verdwijnen uit het stadsbeeld en worden vervangen door nieuwe buiten de stad, zoals het kerkhof van de voormalige Sint-Michielskerk op het Herbert Hooverplein, waar tijdens een archeologisch onderzoek talrijke skeletresten, waarschijnlijk afkomstig van het opgeruimde kerkhof, werden aangetroffen (Lodewijckx & Van Ermen 1993).

Tijdens de 19de eeuw groeide Leuven verder en werd de stedelijke kern volgebouwd. De buitenste ringmuur en bijhorende poorten werden in het kader van de nieuwe stadsontwikkeling volledig afgebroken (vanaf 1805) en nieuwe pleinen en straten gecreëerd. Ook tijdens het daaropvolgende Hollands bewind ging de ontmanteling van de stadswallen (1812-1828) en poorten. Na de onafhankelijkheid van België kwam er in Leuven een spoorweg (1837) en een eenvoudig station (1842) later vervangen door het huidige station (1879) en zou de stad nieuwe industriële ontwikkeling kennen langs de vaart (brouwerijen, lederbewerking, metaalverwerking, ...). Op de resten van de middeleeuwse watermolens komen nieuwe industriële watermolens, brouwerijen en water-gebonden bedrijven. Sommige van de opgeheven kloosters en colleges worden omgebouwd tot kazernes en op andere ontmantelde kloosterterreinen komen nieuwe industriële ontwikkelingen. In 1838 wordt het stadsontwikkelingsplan 'Laenen' uitgevoerd met de aanleg van nieuwe, rechttere en bredere straten en pleinen, waaronder de nieuwe Statiestraat en de Blijde Inkomstraat, waardoor sommige oudere stadsdelen verdwijnen en waardevolle gebouwen afgebroken worden, zoals het Brouwershuis (1870). Door de toenemende slechte hygiëne in de stad worden de Dijle en de Voer overweld waardoor er nieuwe straten ontstaan zoals de Kapucijnenvoer, Craenendonck, Vismarkt en Karel van Lotharingenstraat.

In de 20ste eeuw kent Leuven een bewogen geschiedenis. In de Eerste Wereldoorlog slaat het noodlot toe en wordt Leuven door de bezetter in brand gestoken waardoor vele waardevolle private en openbare gebouwen verdwijnen (zoals het Vleeshuis, het Driutuscollege en het Wittevrouwenklooster) en de universiteitsbibliotheek helemaal afbrandt. Tijdens de wederopbouw verdwijnen private en historische gebouwen om plaats te maken voor een wederopbouwprogramma en tegelijkertijd worden straten heraangelegd.

Evaluatie van de bewaringstoestand en motivatie voor de afbakening

De stedelijke ruimte bewaart sporen van samenlevingen die daar achtereenvolgens aanwezig waren en deze ruimte aan hun noden hebben aangepast. Ze is met andere woorden het resultaat van een complex levenstraject waarbij de invulling veranderlijk was naar gelang de sociaal-economische, maatschappelijke en institutionele context. Meer nog dan bij dorpen hebben stadsplattegronden een cumulatief karakter en verschillende fasen. De meeste steden zijn niet als geheel gepland, maar hebben vaak een oude nederzettingkern die teruggaat op een oude burcht of abdij, een economische infrastructuur of andere. Soms kunnen deze zelfs refereren naar een oudere, vroeg- of pre-middeleeuwse aanwezigheid.

Het gebruik van de 19de-eeuwse kadasterkaart (gereduceerd kadaster) als bron voor het onderzoek naar de historische gelaagdheid van een stad wordt gesuggereerd omdat deze een tijdsbeeld geeft van net voor de industrialisering en omdat dit de eerste nauwkeurige versie van het kadaster is met perceelsaanduiding. De oorspronkelijke perceelsindeling van een stad is een relatief stabiel element in de plattegrond, die vaak een prestedelijke oorsprong kent. Ondanks de processen van herverdeling blijven oude bezitsgrenzen en straatpatronen toch lang zichtbaar in het stedelijke landschap. De historische stedelijke kernen zijn immense archeologische sites en behoren tot de meest uitgebreide en complexe sites ter wereld, zowel in extensie als in stratigrafie. Tegelijkertijd zijn deze sites door permanente verstedelijking en stedelijke ontwikkeling ter plaatse zwaar bedreigd.

Wat betreft de afbakening wordt er traditioneel van uitgegaan dat de aanwezige versterkingen in de eerste plaats louter defensieve structuren waren en als dusdanig infrastructuur met een zware belemmerende invloed op de stadsontwikkeling. Hieruit volgt de constructie om de stadswallen te beschouwen als grenzen aan de stadsgroei en dus als bepaling van stadsfasen. De stadswallen vormen een belangrijk onderdeel van de stedelijke identiteit en zijn als zodanig actieve componenten en bepalend voor de conceptuele stedelijke ruimte vóór de industriële periode en dus ook betekenisvol als afbakening van de complexe archeologische sites die steden zijn.

Omwille van al deze redenen wordt de grens van de archeologisch complexe en waardevolle ruimte vastgelegd op de buitenste afbakening van de stadsgracht rond de wallen en muren. De grachten bieden bovendien goede bewaringscondities voor organisch stedelijk afval. Het intekenen van de kernen gebeurde vanuit de ruimste perceelsafbakening en rekening houdende met belangrijke fysieke grenzen. Deze afbakening concentreert zich in de eerste plaats op de begrenzingen die zichtbaar zijn op de kaart, zoals stadsmuren, omwalling, stadsgrachten. Ook de open ruimtes tussen de bebouwde kern en strategische elementen zoals de rivieroever worden mee opgenomen. Op deze manier zijn we honderd procent zeker dat de afbakening van de historische stedelijke kernen in Vlaanderen dekkend is voor de volledige zone met complex stadsarcheologisch erfgoed (Tys e.a. 2010).

Bibliografie

Onroerend Erfgoed Vlaams-Brabant, Digitaal beschermingsdossier 4.001/24062/111.1, Leuven: De Keizersberg (K. Cousserier, 2014).

Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden voor Zijn Koninklijke Hoogheid de Hertog Karel Alexander van Lotharingen, Jozef Jean

- François de Ferraris, Koninklijke Bibliotheek van België, uitgegeven in 1770-1778, schaal 1:11.520 herleid naar 1:25.000.
- Gereduceerde Kadasterkaart van België, Dépôt de la Guerre, uitgegeven in 1845-1855, schaal 1:20.000.
- BERKERS M., DECEUNINCK M., DE LANGHE K., DE MAEYER W., FATH B., RIBBENS R. & VANHOLME N. 2007: Archeologisch onderzoek op het Barbarahof in Leuven, *Archeologie 2007. Recent archeologisch onderzoek in Vlaams-Brabant*, 10-12.
- BERKERS M., DECEUNINCK M., DE LANGHE K., DE MAEYER W., FATH B., RIBBENS R. & VANHOLME N. 2008: Archeologisch onderzoek op het Barbarahof in Leuven (23 april tot 21 september 2007), *Archaeologia Mediaevalis* 31, 14-21.
- BOONEN W. 1880: *De geschiedenis van Leuven geschreven in de jaren 1593 en 1594*, Leuven.
- BUSSELEN S. & COOLEN C. (red.) 1986: *In Leuven verdiept*, s.l.
- COCKXE E. & HUYBENS G. 2003: De Leuvense prentenatlas: zeventiende-eeuwse tekeningen uit de Kon. Bibliotheek te Brussel, *Jaarboek van de Geschied- en Oudheidkundige Kring voor Leuven en Omgeving* 66, 1 & 2, Leuven.
- COENEGRACHTS T. 2010: De eerste stenen stadsmuur van Leuven, *Terra Incognita. Annual Review of Archaeological Master Research in Flanders (Belgium)* 2010, 27-42.
- COLEN C. & DE CLERCK M. 1989: Het archeologisch onderzoek op het Mgr. Ladeuzeplein te Leuven, *Hona* 24.2, 2-11.
- CRAMERS D. 1981: Stadsarcheologie in Leuven (Br.), *Archaeologia Mediaevalis* 4, 40.
- CRAMERS D. & VAN IMPE J. 1980: Leuven (Brab.): Romeinse vondsten, *Archeologie* 1, 15.
- CRAMERS D. & VAN IMPE J. 1981: Romeinse vondsten te Leuven, *Mens en Grondspoor* 1, 1-2.
- CRAMERS D. & VAN IMPE J. 1981: Romeinse en middeleeuwse vondsten te Leuven, *Mededelingen van de Geschied- en Oudheidkundige Kring voor Leuven en Omgeving* 21, 95-111 en 110-130.
- CRAMERS D. & VAN IMPE J. 1981: Leuven: site Brouwersstraat, in PROVOOST A. (red.): *Blik op het bodemarchief van Oost-Brabant. Opgravingen en vondsten in Bierbeek, Hoegaarden, Holsbeek, Landen, Leuven, Opheylysssem, Orp-le-Grand, Rotselaar en Tienen*, 36-38, 39-40.
- DE MAEYER W., DECEUNINCK M., BERKERS M., DE LANGHE K., FATH B., RIBBENS R., VANHOLME N. & DE GROOTE K. 2008: *Leuven. Barbarahof. Archeologische opgraving*.
- DEREZ M. 1988: Een plein voor een bibliotheek. Bij de vijftigste verjaardag van het project Lacoste (1938). *Ex officina Bulletin van de vrienden van de Leuvense universiteitsbibliotheek* 5 (1-2-3), 10-47.
- DESMET P. 1980: Het fysisch milieu, *Arca Lovaniensis artes atque historiae reserans documenta* 7, 16-26.
- DEVROE A. & CLAESEN J. 2012: De Sint-Geertruiabdij te Leuven. Het archeologisch vooronderzoek in de noordelijke en oostelijke pandgang. *Archeologie 2012. Recent archeologisch onderzoek in Vlaams-Brabant*, 10-12.
- DEVROE A. & CLAESEN J. 2012: *Archeologische prospectie in de bodem. Leuven - Sint-Geertruiabdij*, Archeo-rapport 2012/08, Kortenaeken.
- DEVROE A. & CLAESEN J. 2013: *Archeologische opgraving Leuven - Half Maartstraat (Sint-Geertruiabdij). Addendum bij ARCHEBO-rapport 2012/08*, Kortenaeken.
- GYSELING M. 1960: *Toponymisch woordenboek van België, Nederland, Luxemburg, Noord-Frankrijk en West-Duitsland (vóór 1226)* I, 610.
- HANSSENS F. 1982: Leuven: stadsarcheologie, *Archeologie* 1, 30-31.
- HANSSENS F. & BUSSELEN S. 1982: Stadsarcheologie te Leuven (Br.), *Archaeologia Mediaevalis* 5, 47.
- KENIS R. & REEKMANS P. 2014: Archeologische onderzoeken in Leuven, *Nieuwsbrief Leuven's Historische Genootschap* 42, 34-35.
- LA RIVIERE J. 2006: *De Dijle in Leuven, een vloek en een zegen. Een relaas van 115 jaar waterbeheersing 1891-2006*, Brussel.
- LODEWIJCKX M., B. FRANÇOIS & G. DE VOCHT 2004: Leuven: archeologisch onderzoek in de Zeelstraat (VI.-Brab.), *Archaeologia Mediaevalis* 27, 79-80.
- LODEWIJCKX M. & MEIRSMAN E. 2010: *Archeologisch proefsleuvenonderzoek op de locatie van de voormalige kerk en kloostertuin van het Kartuizerklooster te Leuven*, Rapport Onderzoekseenheid Archeologie K.U. Leuven, Leuven.
- LODEWIJCKX M., FRANCOIS B. & DE VOCHT G. 2013: Verslag van het archeologisch onderzoek op de binnenkoer aan de Zeelstraat te Leuven, *Jaarboek 2013*, Leuven's Historisch Genootschap, 107-175.
- LODEWIJCKX M. & VAN ERMEN E. 1993: Skeletten in de stad - Leuven (Brab.), *Archaeologia Mediaevalis* 16.1, 76-77.
- LODEWIJCKX M. & VANDEKERCHOVE V. 1996: Stadsarcheologisch onderzoek Leuven: sporen in de Dijle (VI. Brab.), *Archaeologia Mediaevalis* 19, 51-53.
- LODEWIJCKX M., VERBEECK M. & DECKERS J. 1993: De middeleeuwse stadsmuur van Leuven ter hoogte van het Hogeheuvelcollege

- (Brab.), *Archaeologia Mediaevalis* 16, 1, 77-78.
- LODEWIJCKX M. & WOUTERS M. 2003: Onderzoek in het Iers College te Leuven (VI.-Br.), *Archaeologia Mediaevalis* 26, 117-119.
- LODEWIJCKX M. & WOUTERS M. 2004: Archeologisch onderzoek in het Iers college te Leuven, <http://www.arts.kuleuven.be/wea/iers/index.htm>.
- MAESSCHALCK A. & VIANE J. 1979: Het stadhuis van Leuven, *Arca Lovaniensis artes atque historiae reserans documenta* 6.
- MERTENS J. 1961: Archeologie en geschiedenis, *Mededelingen van de Geschied- en Oudheidkundige Kring voor Leuven en omgeving* 2, 115-139.
- MERTENS J. 1986: Archeologie en geschiedenis. Enkele resultaten van het oudheidkundig onderzoek in Noord-Oost-Brabant, *Acta Archaeologica Lovaniensia* 25, 134—139
- MERTENS J. 1986: De romaanse krocht en de oudere Sint-Pieterskerk te Leuven, *Acta Archaeologia Lovaniensia* 25, 1-23.
- MEULEMANS A. 2004: Huizen en straten van het oude Leuven, *Jaarboek van het Leuvens historisch genootschap* 42/1-2.
- OPSTEYN L. & VANDEKERCHOVE V. 1996: Archeologische vondsten bij de aanleg van een containerput in het college "De Valk" aan het Mgr. Ladeuzeplein in Leuven (VI. Brab.), *Archaeologia Mediaevalis* 19, 61-62.
- PERSOONS E., STAES J. & OOSTERLYNCK 1984: *Steden van België*, Leuven. Brussel.
- PROVOOST A. & VAES J. (red.) 1980: *Leuven graaft naar zijn verleden*, Leuven.
- PROVOOST A. (red.) 1981: *Blik op het bodemarchief van Oost-Brabant. Opgravingen en vondsten in Bierbeek, Hoegaarden, Holsbeek, Landen, Leuven, Opheylissem, Orp-le-Grand, Rotselaar en Tienen*, Leuven.
- REEKMANS P. & KENIS R. 2012: Tijdslijn van Leuven, mensen en feiten, *Jaarboek 2012*, Leuvens Historisch Genootschap.
- REYGEL P. & WESEMAEL E. 2011: *Archeologische opgraving aan de Wolvengang te Leuven. Onderzoek uitgevoerd in opdracht van de stad Leuven*, ARON-Rapport 120, Sint-Truiden.
- REYGEL P. & WESEMAEL E. 2011: *Prospectie met ingreep in de bodem aan de zuidelijke toegang van de Keizersberg te Leuven*, Aron-Rapport 126, Sint-Truiden.
- REYGEL P. 2012: De Keizersberg van Leuven. Een archeologisch onderzoek naar de zuidelijke toegang, *Archeologie 2012, Recent archeologisch onderzoek in Vlaams-Brabant*, 6-9.
- SEVENANTS W., DEVROE A., LANGOHR R., MIKKELSEN J.H. & VANNIEUWENHUYZE B. 2010: *Archeologische evaluatie en waardering van de site Keizersberg (Leuven, provincie Vlaams-Brabant)*, Triharch 2010-7, Erps-Kwerps, 143.
- SMEETS M. & DE RUE Y. 2012: Als potten spreken konden – Het dagelijks leven op het Fochplein op basis van het ceramiekonderzoek, *Jaarboek 2012*, Leuvens Historisch Genootschap, 43-66.
- SMEETS M. & VANDER GINST V. 2012: *Het archeologisch onderzoek op het Fochplein te Leuven*, Archo-rapport 94, Kessel-Lo.
- SMEETS M. & VANDER GINST V. 2012: Duizend jaar Fochplein – De resultaten van het archeologisch onderzoek, *Jaarboek 2012*, Leuvens Historisch Genootschap, 11-42.
- SMEETS M. 2013: *Het archeologisch vooronderzoek aan de Naamsestraat - Verkortingstraat te Leuven*, Archo-rapport 163, Kessel-Lo.
- TYS D., BUYLE E., VERDURMEN I. & CANTERS F. 2010: *Vectorisering en karakterisering van nederzettingkernen op basis van het zgn. 'gereduceerd kadaster'*, Skar-Rapport 5, Brussel.
- VANDEKERCHOVE V. 1995: Leuven: het project Dreyfus. (Brabant), Onuitgegeven Archeologische jaarkroniek Vlaanderen 1995.
- VANDEKERCHOVE V. 1996: Menselijke resten op de Grote Markt te Leuven, Onuitgegeven Archeologische jaarkroniek Vlaanderen 1996.
- VANDEKERCHOVE V. 1996: De herontdekte resten van het Savoyecollege in de tuin van het Stedelijk Museum Vander Kelen-Mertens te Leuven, Onuitgegeven Archeologische kroniek Vlaanderen 1996.
- VANDEKERCHOVE V. 1996: Het Augustijnerklooster op de Vismarkt te Leuven, Onuitgegeven Archeologische jaarkroniek Vlaanderen 1996.
- VANDEKERCHOVE V. 1996: Een waterput in de Mechelsestraat nr. 145-147, Onuitgegeven Archeologische jaarkroniek Vlaanderen 1996.
- VANDEKERCHOVE V. 1997: Archeologische proefsleuven op de Grote Markt, Onuitgegeven Archeologische jaarkroniek Vlaanderen 1997.
- VANDEKERCHOVE V. 1997: De herontdekte resten van het college van Savoye in de museumtuin, Onuitgegeven Archeologische jaarkroniek 1997.
- VANDEKERCHOVE V. 1997: Stadsarcheologisch onderzoek te Leuven (VI. Br.), *Archaeologia Mediaevalis* 20, 81-83.

- VANDEKERCHOVE V. 1998: De archeologische zoektocht naar de middeleeuwse Leuenaar (VI.-Brab.), *Archaeologia Mediaevalis* 21, 57-60.
- VANDEKERCHOVE V. 1999: Archeologisch noodonderzoek te Leuven, *Archaeologia Mediaevalis* 22, 75-78.
- VANDEKERCHOVE V. 2000: Onderzoek tijdens de werken aan de stationsomgeving te Leuven, *Archaeologia Mediaevalis* 23, 98-103.
- VANDEKERCHOVE V. 2001: The Medieval Burial Ground Surrounding Saint Peter's Minster of Leuven. The Archaeological Excavation in 1997, in LODEWIJCK M. (ed.): *Belgian Archaeology in a European Setting I. Album Amicorum Prof. J.R. Mertens (°1921)*, Acta Archaeologica Lovaniensia Monographiae 12, 175-182.
- VANDEKERCHOVE V. 2003: *Van bodemarchief tot museumcollectie*, Leuven.
- VANDEKERCHOVE V. 2003: De Diestsepoort als bodemarchief. Resultaten van het archeologische onderzoek in 1998 en 1999. In: COCKX E. & HUYBENS G. (red.), *De Leuvense prentenatlas: Zeventiende-eeuwse tekeningen uit de Koninklijke Bibliotheek te Brussel*, 707-709.
- VANDEKERCHOVE V. & LODEWIJCKX M. 1995: Sporen in de Dijle te Leuven. (Brabant), Onuitgegeven Archeologische jaarkroniek Vlaanderen 1995.
- VANDEKERCHOVE V. & OPSTEYN L. 1995: Archeologische vondsten bij de aanleg van een containerput in het college "De Valk" aan het Mgr. Ladeuzeplein te Leuven. (Brabant), Onuitgegeven Archeologische jaarkroniek Vlaanderen 1995.
- VANDERGINST V. & SMEETS M. 2014: *Het archeologisch vooronderzoek aan de Naamsestraat 58-60 te Leuven*, Archeo-Rapport 204, Kessel-Lo.
- VAN EVEN G. E. 1895: *Louvain dans le passé et le présent*, s.l., 4 en 9.
- VAN IMPE J. & CRAMERS D. 1981: Annex 2: Vetus Castellum, Aborg: spookkasteel?, *Mededelingen van de Geschied- en Oudheidkundige kring voor Leuven en omgeving* 21, 165-167.
- VAN RANSBEECK L. 2012: Archeologisch onderzoek Kloosterhotel (Vlaams-Brabant), *Archaeologia Mediaevalis* 35, 232-233.
- VAN RANSBEECK L., BELDÉ G. & LEFERE M. 2012: *Archeologische opgraving Leuven Kloosterhotel (prov. Vlaams-Brabant)*, Group Monument 2012/04.
- VERBEECK M. 1982: *Archeologische inventaris van Noordoost-Brabant. Kaartbladen 24/5-6 en 32/1-2. NGI op 1 : 25000*, onuitgegeven licentiaatsthesis Katholieke Universiteit Leuven.
- VYNCKIER G. 2012: *Rapportage toevalsvondst: Vaartkom Leuven (Prov. Vlaams-Brabant)*, onuitgegeven rapport, Brussel.
- VYNCKIER G. 2012: *Een toevalsvondst aan de Vaartkom in Leuven*, *Leuven Historisch, Driemaandelijks nieuwsbrief* 9.35, 14-17.
- WESEMAEL E. 2011: *Bouwhistorische en archeologische werkbegeleiding naar aanleiding van de restauratieopdracht 'Burchtmuur Keizersberg'*, Aron-Rapport 11, Sint-Truiden.
- WOUTERS M. 2003: Opgravingen in het lers College te Leuven, *Archeologie 2003. Recent archeologisch onderzoek in Vlaams-Brabant*, 14-15.
- <http://nl.wikipedia.org/wiki/Leuven#Toponymie>; (geraadpleegd op 15 oktober 2014).
- <http://nl.wikipedia.org/wiki/Leuven#Geschiedenis>; (geraadpleegd op 15 oktober 2014).
- GENICOT L.F., VAN AERSCHOT S., DE CROMBRUGGHE A., SANSEN H. & VANHOVE J. 1971: *Leuven* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/20526>; (geraadpleegd op 15 oktober 2014).
- DEBONNE V. 2010: *Sint-Pieterskerk* [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/42127>; (geraadpleegd op 16 oktober 2014).
- http://www.odis.be/pls/odis/opacuvw.toon_uvw_2?CHK=or_37423; (geraadpleegd op 17 oktober 2014).
- http://www.kapucijnen-vlaanderen.be/opgeheven_huizen1.htm#7; (geraadpleegd op 17 oktober 2014).

Is gerelateerd aan

- **Mechelsestraat 202 (Leuven)** Gesitueerd aan de noordrand van de Leuvense binnenstad, maakt de Keizersberg deel uit van de zuidelijke heuvels van het Hageland die de stad ten noorden, van west naar oost, omringen en gekenmerkt zijn door steile hellingen en plateauvormige heuveltoppen.

Is aangeduid als

- **Leuven (Leuven)** Deze zone omvat de historische stadskern van Leuven.

Omvat

- **Bankstraat 53 (Leuven)** Tijdens bouwwerken werden resten van een bijgebouw van het Kartuizerklooster gevonden.
- **Biezenstraat (Leuven)** In opdracht heeft het Vlaams Erfgoed Centrum BV in twee fases, gedurende de maanden maart tot en met december 2020, een archeologische begeleiding uitgevoerd voor het plangebied Leuven, Biezenstraat. Het onderzoek is uitgevoerd naar aanleiding van de voorgenomen rioleringswerken.
- **Bogaardenstraat 101 (Leuven)** Bij het verwijderen van een bouwallige scheidingsmuur op de grens van drie percelen werden de resten van oudere muren en twee kelders aangetroffen. De vondst werd gemeld als een archeologische toevalsvondst.
- **Bondgenotenlaan 111 (Leuven)** Leuven Bondgenotenlaan 111: van een recent muurtje en enkele losse vondsten (17de eeuw).
- **Bondgenotenlaan 99, Lepelstraat 61 (Leuven)** Tijdens de archeologische begeleiding werd vastgesteld dat het terrein gekenmerkt wordt door 2,5 tot 2,8 m dikke, antropogene ophogingspakketten waarin kuilen, cultuurlagen en muurresten werden aangetroffen.
- **Vlamingenstraat 3 (Leuven)** In het kader van de geplande werken voor de afbraak van een woonzorgcentrum uit de jaren 1980 - OCMW-site 'Booghuy's' - voerde een archeologisch team van Monument Vandekerckhove nv van augustus 2018 tot november een archeologische begeleiding en registratie uit op het terrein.
- **Brouwersstraat (Leuven)** In sleuf 1 werd in het profiel een dichtgeslibde greppel aangetroffen, aangelegd in een oud aangevoerd ophogingspakket.
- **Brusselsestraat 120 (Leuven)** De vondst van een deel van de eerste stadsomwalling van Leuven gebeurde tijdens infrastructuurwerken. De stadsarcheologische dienst van Leuven documenteerde deze funderingsresten die opgebouwd waren uit natuur- en baksteen.
- **Brusselsestraat 122 (Leuven)** Bij werken werd een deel van een stadspoort van de eerste middeleeuwse stadsomwalling aangetroffen.
- **Brusselsestraat 137 (Leuven)** In de 4 proefputten werden (ophogings)lagen, muurresten, uitbraaksporen, (puin)kuilen en een vermoedelijke brandlaag aangetroffen.
- **Brusselsestraat 240 (Leuven)** Bij rioleringswerken in de Brusselsestraat werd een waterput aangetroffen ter hoogte van huisnummer 240.
- **Brusselsestraat 272 (Leuven)** Tijdens rioleringswerken werden funderingsmuren aangetroffen en boordstenen van een kasseiweg. De vondst werd gedocumenteerd door de archeologische dienst van Leuven en blijft in situ bewaard.
- **Brusselsestraat 63 (Leuven)** Tijdens sonderingswerken werden enkele muurresten aangetroffen.
- **Brusselsestraat 69 (Leuven)** Bij het uitgraven van de keldervloer van het oude Sint-Pietersgasthuis werden meerdere menselijke skeletresten aangetroffen en ingezameld.
- **Brusselsestraat 77-79 (Leuven)** De bij de opgraving aangetroffen muren en structuren kunnen gerelateerd worden aan de weergave van deze zone op 19de-eeuwse kadasterkaarten. Enkele andere muren en structuren zijn stratigrafisch ouder dan de traceerbare muren op beide 19de-eeuwse kadasterkaarten. In de werkput bezuiden het hoekhuis Brusselsestraat 77, opgegraven tot in de natuurlijke bodem, werden enkele oudere, parallel lopende, noordoost-zuidwest georiënteerde muurfragmenten aangesneden. Het zouden oude tuin/perceelsmuren kunnen zijn. Mogelijk werd er tevens een oude kademuur van de Dijle aangetroffen. Ook in de werkput aan de zijde van de Brusselsestraat werden mogelijk resten van bewoning aangetroffen zoals deze zeer schetsmatig op de Ferrariskaart en overige historische kaarten is weergegeven.
- **Charles Deberiotstraat 1-3 (Leuven)** Er werden 3 proefputten aangelegd. Er werden 5 sporen en 3 lagen aangetroffen.
- **Charles Deberiotstraat 36 (Leuven)** Muurresten uit de nieuwe of nieuwste tijd.
- **Charles Deberiotstraat 33 (Leuven)** In het stadspark werden een waterput en enkele muurresten als toevalsvondst gemeld en gedocumenteerd.
- **Minderbroedersstraat 10 (Leuven)** Naar aanleiding van de bouw van een appartementsgebouw werd een archeologische werfbegeleiding uitgevoerd.
- **Diestsestraat 38 (Leuven)** Tijdens wegenwerken werd een waterput ontdekt.
- **Minderbroedersstraat (Leuven)** Naar aanleiding van de ontwikkeling van de Hertogensite diende een standzekerheidsonderzoek uitgevoerd te worden voor de aanwezige restanten van de middeleeuwse stadsmuur. In het kader van dit onderzoek dienden een aantal putten gegraven te worden om de opbouw en bewaringsdiepte van de funderingen vast te stellen. Deze werken werden archeologisch begeleid in functie van een wetenschappelijke vraagstelling.
- **Biezenstraat, Kapucijnenvoer (Leuven)** Bij werken aan de waterleiding kwam een deel van de Ezelsbrug en een stukje kaaimuur van de voormalige bedding van de Voer aan het licht. De vondst werd gemeld als een archeologische toevalsvondst.
- **Goudsbloemstraat 50 (Leuven)** Tijdens rioleringswerken en het steken van een collector voor Aquafin in de Biezenstraat, Sint-Hubertusstraat en Mgr. Van Waeyenberghlaan in het stadscentrum van Leuven werd een bakstenen muur aangetroffen aan de Goudsbloemstraat nummer 50.
- **Grote Markt (Leuven)** Om de gezondheid van de eik op de Grote Markt te verbeteren en om deze boom alle groeikansen te geven, wordt een ovaal boomvak aangelegd.
- **Grote Markt 8A (Leuven)** Slechts een klein proefputje aangelegd tegen de gevel van het stadhuis. Alleen fundering zichtbaar (misschien ook oudere) en er werden enkele vondsten ingezameld.
- **Herbert Hooverplein (Leuven)** In 2018 werd een archeologische opgraving uitgevoerd op het Herbert Hooverplein. De precieze contouren van de Sint-Michielspoort en sterk verweven Sint-Michielskerk konden niet op plan gezet worden, maar het onderzoek maakte duidelijk dat het om een poortgebouw ging, dat bestond uit twee poorthelften en dat in verschillende fases werd opgebouwd. Ook delen van de kerk werden onderzocht: mogelijk werd de kalkzandstenen fundering van de westtoren blootgelegd.
- **Halfmaartstraat (Leuven)** Tijdens het bureauonderzoek werd vastgesteld dat er ter hoogte van de Halfmaartstraat zich in het verleden een kerkhof bevond, behorend tot de Sint-Geertruikerk. Bij het onderzoek met ingreep in de bodem werd het kerkhof vastgesteld ter hoogte van een deel van de groenzones rond de kerk.

- **Brouwersstraat, Handbooghof (Leuven)** De archeologische sporen, structuren en vondsten behoren tot vier contexten: de in oorsprong 17de-eeuwse brouwerij, het wallichaam waarop de eerste stadsmuur werd gebouwd, de oudste stenen stadsmuur en het gildehuis van de handboogilde, het Handbooghof.
- **Havenkant (Leuven)** Naar aanleiding van de bouw van appartementen met ondergrondse garage vond een archeologische opgraving plaats.
- **Naamsestraat 105 (Leuven)** In de 3 proefputten werden enkel recente sporen aangetroffen en recente verstoringen die te maken hebben met de bouw van het ziekenhuis.
- **Hendrik Consciencestraat 33 (Leuven)** In beide proefputten werden enkel ophogings- en nivelleringslagen aangetroffen.
- **Heilige-Geeststraat 56 (Leuven)** Bij de aanleg van een gescheiden riolering in de Heilige-Geeststraat kwamen bakstenen funderingen aan het licht. De funderingen werden duidelijk zichtbaar in het straattracté van de Heilige-Geeststraat ter hoogte van de school Grasmus (Grasmushof 5).
- **Hendrik Consciencestraat 31 (Leuven)** Onder het trottoir van de Hendrik Consciencestraat werd een gemetste waterput aangetroffen. Deze waterput uit de nieuwe of nieuwste tijd, was vermoedelijk een publieke waterput met pomp die de leidingwaterpomp uit 1890 hier voorafging. Omdat de waterput zich aan de achteringang van het Heilig Hartziekenhuis bevindt en er regelmatig verkeer over zal rijden, werd beslist om de waterput af te dekken met een plaat om de stabiliteit te waarborgen. Op die manier blijft de waterput in situ bewaard.
- **Minderbroedersstraat (Leuven)** Voor de inrichting van het openbaar domein op de Hertogensite te Leuven werd tijdens de infrastructuurwerken een vervolgonderzoek in de vorm van een werfbegeleiding uitgevoerd. Hierbij werden enkel sporen en structuren van recente datum aangetroffen.
- **Hogeschoolplein (Leuven)** Bij een opvolging van de werf op het Hogeschoolplein door de stadsarcheoloog van Leuven werden bakstenen structuren opgemerkt.
- **Ierse-Predikherenstraat 2 (Leuven)** Tijdens graafwerken van nutsleidingen werd een fragment van een bakstenen fundering aangetroffen die parallel loopt met de bestaande rooilijn. De restanten zijn gedocumenteerd en kunnen in situ bewaard blijven.
- **Jan-Pieter Minckelersstraat 128 (Leuven)** Op het terrein werden 2 proefputten aangelegd tot 2 m diepte. Deze konden niet de volledige stratigrafie bevatten. In beide proefputten konden 4 lagen herkend worden. Een boring in het onderste vlak gaf nog 2 lagen aan.
- **Refugehof (Leuven)** In het kader van het grootschalig herontwikkelingsplan (het Janseniusproject) werd een archeologische opgraving uitgevoerd. De sporen bestonden uit grachten, greppels, kuilen en muurresten. Deze zouden dateren uit de late middeleeuwen - nieuwe tijd.
- **Kaboutermansstraat 2-22 (Leuven)** Het vooronderzoek leverde nederzettingssporen daterend van de nieuwe tijd tot de volle middeleeuwen op.
- **Kaboutermansstraat 83 (Leuven)** Het vooronderzoek leverde geen relevante sporen of vondsten op.
- **Kaboutermansstraat 2-22 (Leuven)** Op het terrein tussen de Kaboutermansstraat, Goudsbloemstraat en Brusselsestraat werd een meerperiodensite aangesneden. Er werden sporen en vondsten van bewoning en activiteit gevonden uit de steentijden, metaaltijden, Romeinse periode, vroege-, volle-, late- en postmiddeleeuwen. De sporen bevonden zich op twee (soms drie of vier) verschillende archeologische niveaus. Het plangebied situeert zich op de rand van de brede Dijlevallei naar een hoger gelegen plateau. De opgravingsresultaten toonden aan dat deze topografische overgangszone een interessante woonlocatie was, op een heuvelflank nabij water, vanaf de vroegste perioden.
- **Bankstraat 75 (Leuven)** De site van het voormalige kartuizerklooster bevindt zich in het zuidwesten van de stad.
- **Kerstine Liedekensstraat, Minderbroedersstraat (Leuven)** Bij het plaatsen van een aansluiting op de riolering werd een bakstenen fundering gedwarst en deels uitgebroken.
- **Tervuursestraat (Leuven)** Bij rioleringswerken ter hoogte van het kruispunt Tervuursestraat – Heilige-Geeststraat te Leuven werd een waterput aangetroffen.
- **Maria-Theresiastraat 57 (Leuven)** Recente verstoring in de Maria-Theresiastraat 57 - 63 te Leuven.
- **Mechelsestraat 166 (Leuven)** Toevalsvondst in de Mechelsestraat
- **Monseigneur Van Waeyenberghlaan (Leuven)** Bij infrastructuurwerken werden restanten van kelders gevonden.
- **Naamsestraat 99 (Leuven)** Naar aanleiding van de aanleg van een fietsenstalling en tijdelijke parking in het kader van de realisatie van een nieuwe polikliniek vond een archeologisch vooronderzoek en archeologische opgraving plaats.
- **Frederik Lintsstraat (Leuven)**
- **Kapucijnenvoer (Leuven)** De werfbegeleiding kadert binnen de geplande werken op de Hertogensite te Leuven
- **Naamsestraat 57A (Leuven)** Bij graafwerken werd een aantal funderingsmuren aangetroffen.
- **Grote Markt 4 (Leuven)** Tijdens het verplaatsen van een praalgraf van Hendrik I in de Sint-Pieterskerk te Leuven werd een metalen kistje aangetroffen. Samen met dit kistje werden in het praalgraf twee glazen buizen aangetroffen waarin een oorkonde zat en waarvan de tekst deels kon gelezen worden.
- **Schapenstraat 103A, Sint-Beggaberg (Leuven)** Hoewel de locatie van het projectgebied is gesitueerd in het historische centrum heeft het projectgebied weinig kennisvermeerdering opgeleverd. De intensieve verstoringen vanaf het einde van de 19de eeuw en de 20ste eeuw hebben de bodem zwaar verstoord.
- **Sint-Barbarastraat 4 (Leuven)** In een kleine put werden twee grondsporen, waarvan één de onderkant van een houten ton bevatte, aangetroffen in middeleeuwse opvullingslagen.
- **Sint-Hubertusstraat 1 (Leuven)** Op deze plaats vond een archeologisch vooronderzoek plaats.
- **Kruisstraat, Pelgrimstraat (Leuven)**
- **Pelgrimstraat (Leuven)** De sleuven op het kerkhof raakten enkel ophogings- en verstoringlagen.
- **Sint-Jacobsplein (Leuven)**

- **Sint-Jacobsplein (Leuven)**
- **Naamsestraat (Leuven)** Bij de herstelling van de grondverlichting rond de Sint-Kwintenskerk werd menselijk botmateriaal aangetroffen. Dit botmateriaal lag niet meer in situ; de grond in de sleuf was al eens geroerd bij de plaatsing van de verlichting en riolering in het verleden. De vondst van het botmateriaal maakt wel duidelijk dat het kerkhof na opgave niet diep geruimd werd; mogelijk werden enkel de grafstenen weggehaald.
- **Kapucijnenvoer (Leuven)** De werfbegeleiding kadert binnen de geplande werken op de Hertogensite te Leuven.
- **Sluisstraat 43 (Leuven)** Bij bouwwerken werd een cirkelvormige bakstenen waterput aangetroffen.
- **Charles Deberiotstraat (Leuven)** In de proefputten werd een muurfundering en laag met archeologische objecten aangetroffen.
- **Straatjesgang (Leuven)** Bij het afbreken van de binnenmuren van de huizen aan de Straatjesgang werd onder één van de binnenmuren een gemetste ronde constructie aangetroffen.
- **Vaartkom (Leuven)** De 6 proefputten hadden samen een oppervlakte van 197m². Er werden enkele grondsporen aangetroffen: een groot spoor, een puinkuil en twee kleinere kuilen. Er werden ook gemetselde structuren: een riolering in baksteen met tongewelf en een ouder muur. In de sporen en ophogingslagen zaten weinig archeologische vondsten. Er waren twee vondsten aangetroffen.
- **Vaartstraat (Leuven)** Binnen het plangebied werden verschillende structuren aangetroffen die deel uitmaken van de ontwikkeling van het terrein vanaf de late middeleeuwen en gedurende de nieuwe en nieuwste tijd.
- **Van Evenstraat (Leuven)** Bij rioleringswerken in de E. Van Evenstraat en Monnikenstraat werd de fundering van de 19de-eeuwse omheiningmuur van het minderbroedersklooster aangetroffen.
- **Vanden Tymplestraat 15 (Leuven)** In de proefputten/ - sleuven werden enkel ophogingslagen aangetroffen.
- **Verkortingstraat 1-5 (Leuven)** In de proefputten werden sporen van zandsteenontginning aangetroffen.
- **Voorzorgstraat (Leuven)** Bij infrastructuurwerken werd er hoogte van de doorgang van de Heilige Geeststraat naar de Voorzorgstraat restanten teruggevonden van bebouwing van vóór de aanleg van de Voorzorgstraat.
- **Heilige-Geeststraat (Leuven)** Naar aanleiding van de aanleg van gescheiden riolering vond een archeologische opgraving plaats.
- **Wijnpersstraat 10 (Leuven)**

Is deel van

- **Leuven (Leuven)**

Meer info

- <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/140040>